

تهیه گزارش مبتنی بر شواهد در خصوص رصد میزان چاقی و اضافه‌وزن در کشور

مجری: دکتر امیرعباس مؤمنان

گروه: علوم بالینی

سال شروع: ۱۳۹۲

سال پایان: ۱۳۹۳

چکیده

مقدمه

چاقی و اضافه‌وزن با شیوع فراگیر بیش از یک میلیارد و دویست میلیون نفر در جهان امروزه طبق گزارش سازمان بهداشت جهانی به یک اپیدمی جهانی تبدیل شده است. این در حالی است که افزایش روزافزون این فراوانی در اکثر کشورها و همه گروه‌های جمعیتی ابعاد گسترده‌تری را به پدیده چاقی و اضافه‌وزن می‌بخشد. به این ترتیب که بین سال‌های ۲۰۰۸-۱۹۸۰ شیوع چاقی و اضافه‌وزن در دنیا تقریباً دو برابر شده است و این افزایش شیوع در تمامی گروه‌های سنی و سطوح اقتصادی نیز مشاهده شده است. فراگیری روزافزون چاقی و اهمیت چشمگیر آن به عنوان عامل مهم خطر ساز بسیاری از بیماری‌ها و اختلالات جدی و مهلک نظیر بیماری‌های غیر واگیر، آن را به یک تهدید و اولویت بهداشتی مبدل ساخته است. از همین رو تهیه گزارش مبتنی بر شواهد در خصوص رصد میزان چاقی و اضافه‌وزن در کشور جهت مدیریت این پدیده و عوارض آن ضروری به نظر می‌رسید.

روش‌شناسی

با بررسی گزارش‌ها و اسناد رسمی اطلاعات مورد نظر به دست آمد. سپس وضعیت چاقی و اضافه‌وزن در کشور بیان شد و مقایسه با شاخص‌های تعیین شده در برنامه ملی پایش وضعیت عوامل خطر بیماری‌های غیر واگیر در جمهوری اسلامی ایران وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی صورت گرفت. همچنین شیوع چاقی به تفکیک استان، مقایسه شیوع چاقی در ایران و مقایسه آن با وضعیت شیوع در دنیا و کشورهای منطقه انجام شد و در نهایت عوامل تأثیرگذار و راهکارهای پیشنهادی پس از تجمیع نظر اعضای گروه ارائه شد.

یافته‌ها

اولین گزارش برنامه ملی پایش وضعیت عوامل خطر بیماری‌های غیر واگیر در جمهوری اسلامی ایران مربوط به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (سال ۱۳۸۳)، شیوع چاقی و اضافه‌وزن را در کشور ۴۲/۸ درصد برآورد نمود (۴۸/۵ درصد در زنان و ۳۷/۰ درصد در مردان). در گزارش‌های سال‌های ۸۵، ۸۶، ۸۷ و ۸۸ نیز شیوع چاقی و اضافه‌وزن در کشور به ترتیب ۴۴/۴، ۴۶/۰، ۴۴/۲ و ۴۳/۹ درصد برآورد شده است. در خصوص شیوع چاقی به تفکیک استان‌ها اطلاعات دو بررسی ملی سال‌های ۸۶ و ۸۷ در هر دو مورد در جمعیت مردان بیشترین شیوع چاقی در استان‌های مازندران، قم، تهران، اردبیل و کمترین آن در استان‌های سیستان و بلوچستان، کرمان و خراسان جنوبی گزارش شده بود. در جمعیت زنان نیز مازندران و آذربایجان شرقی در هر دو مطالعه تقریباً بالاترین شیوع و سیستان و بلوچستان، کرمان و خراسان جنوبی کمترین شیوع چاقی و اضافه‌وزن را داشته‌اند.

در سال ۲۰۰۸ شیوع چاقی و اضافه‌وزن در ایران حدود ۱/۵۱ برابر متوسط جهانی و ۱/۰۶ برابر متوسط منطقه‌ای آن بوده و شیوع چاقی و اضافه‌وزن در زنان ایرانی در همین سال ۱/۷۱ برابر متوسط جهانی و ۱/۲۹ برابر متوسط منطقه‌ای آن بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

طراحی برنامه‌های مداخلاتی جامع و چندوجهی به‌منظور ارتقاء سطح آگاهی، حساسیت و نگرش عموم جامعه نسبت به چاقی و عوامل خطر ساز آن و راهکارهای پیشگیری و کنترل آن‌ها و همچنین ارتقاء عملکردهای بهداشتی آن‌ها به‌منظور بهبود شیوه زندگی با شش راهبرد عمده و اصلی امکان‌پذیر می‌آید. ارزیابی و بررسی مستمر وضعیت چاقی و عوامل خطر ساز آن در سطح جامعه، آموزش، جلب مشارکت و سازمان‌دهی در سطح جامعه، تأمین و تضمین سلامت فردی از طریق ارائه خدمات بهداشتی درمانی، تغییرات محیطی و تغییر سیاست‌ها و اجرایی کردن آن‌ها را می‌توان نام برد. **کلیدواژه:** چاقی، اضافه‌وزن، پیشگیری، بیماری‌های غیر واگیر، عوامل خطر.